

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

тема:

**ДЕКОРАТИВНА КОМПОЗИЦІЯ «ВЕЛИКОДНЯ РАДІСТЬ ЗЕМЛЮ
ОБІЙМА...» У ТЕХНІЦІ ФЕЛТИНГ**

Галузь знань : 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 023«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Спеціалізація «Художній текстиль»

Освітня програма: «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво»

КвРДМ.023154.21.13.ПЗ

Виконала студентка 4 курсу групи ДМ-21-1

Ольга НАЦУБСЬКА

Керівник к.пед.н., доцент

Вікторія ХРЕНОВА

Нормоконтролер

Оксана ПЯСТУК

До захисту допускаю:

В. о. завідувача кафедри технологічної
та професійної освіти і декоративного
мистецтва

Олена САМБОРСЬКА

« 17 » червня 2025 р.

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний
Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво
Спеціалізація Художній текстиль

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри Т.П. Д. Д. Д.
Олена САМБОРСЬКА
04 квітня 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

- Гашуківська Олена Вадимівна
Прізвище, ім'я, по-батькові студента
1. Тема роботи Декоративна композиція "Великодня радість землі обіймає..." у техніці фетшил.
керівник роботи Кремєва Векторія Вадимівна
Прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання
- Затверджено наказом ректора університету від 7 лютого 2025 р. № 23
2. Строк подання студентом роботи на кафедру 17.06 - 18.06. 2025 р.
3. Вихідні дані до роботи українські традиції пов'язані з великодніми святами та їх символікою, техніка фетшила.
4. Зміст пояснювальної записки Вступ. 1. Традиції та новаторство в декоративному мистецтві художнього фетшила. 1.1. Історія розвитку фетшила 1.2. Художньо-технологічні особливості виконання творів у техніці фетшил. 2. Художньо-композиційні та технологічно-матеріальні особливості виконання декоративної композиції "Великодня радість землі обіймає..." у техніці фетшил. 2.1. Ідея та художньо-образне обґрунтування теми декоративної композиції "Великодня радість землі обіймає..." у техніці фетшил. 2.2. Складові матеріали, інструменти, та композиційна вибірка. 2.3. Технологія виготовлення декоративної композиції "Великодня радість землі обіймає..." 2.4. Композ. характер та естет. оцінка. Висновки. Додатки.
5. Творча робота "Великодня радість землі обіймає..."
Назва художнього твору (виробу)

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Антиплагіат	Гермичанко І.І.		
Нормоконтроль	Лясчук О.В.		

7. Дата видачі завдання _____

04.04.2025р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва розділу кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
1	Вступ	28.04 - 02.05	виконано
2	1 розділ	03.05 - 16.05	виконано
3	2 розділ	19.05 - 26.05	виконано
4	Висновки, перелік посилань	27.05 - 28.05	виконано
5	Попередній захист	29.05 - 30.05	виконано
6	Перевірка на плагіат	02.06 - 04.06	виконано
7	Нормоконтроль	05.06 - 10.06	виконано
8	Рецензування	13.06 - 16.06	виконано
9	Захист	19.06 - 20.06	виконано

Студент

Підпис

Ініціали, прізвище

Керівник

Підпис

Хренова В
Ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Тема кваліфікаційної роботи: Декоративна композиція «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг

Автор: Ольга НАЦУБСЬКА

Керівник: к.пед.н., доцент Вікторія ХРЕНОВА

Обсяг пояснювальної записки: 61 с.; обсяг додатків: 4 с.

Ключові слова: декоративне мистецтво, фелтинг, композиція художнього твору.

Кваліфікаційна робота виконувалася з урахуванням особливостей обраної техніки та використовуваних матеріалів. Текстова частина кваліфікаційної роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання та додатків.

У першому розділі досліджено історію розвитку художнього текстилю, охарактеризовано художньо-технологічні особливості виконання творів у текстильних техніках, зокрема змішаних.

У другому розділі обґрунтовано ідею та художньо-образний зміст теми декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг; підбрано та охарактеризовано матеріали та інструменти, виконано калькуляцію витрат; обґрунтовано технологічну послідовність виконання декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг; охарактеризовано композиційні особливості виконаної декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...», дано їй естетичну оцінку та виготовлено постер.

Зроблено висновки щодо художньо-композиційних та технологічно-матеріалознавчих особливостей створення декоративних композицій у змішаних текстильних техніках, підведено підсумки щодо поставленої на початку роботи мети та результативності завдань.

Представлено перелік джерел посилання. Текстова частина підсилюється ілюстративним матеріалом, який винесено в додатки.

17.06.2025р.

Ольга НАЦУБСЬКА

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	6
1 Традиції та новаторство в декоративному мистецтві художнього фелтингу.....	9
1.1 Історія розвитку фелтингу.....	9
1.2 Художньо-технологічні особливості виконання творів у техніці фелтинг.....	14
2 Художньо-композиційні та технолого-матеріалознавчі особливості виконання декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг	24
2.1 Ідея та художньо-образне обґрунтування теми декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг.....	24
2.2 Характеристика матеріалів, інструментів та калькуляція витрат щодо виконаної декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг.....	34
2.3 Технологічна послідовність виготовлення декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг.....	40
2.4 Композиційна характеристика та естетична оцінка декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг.....	49
Висновки.....	51
Перелік джерел посилання.....	53
Додаток А Вироби у техніці «вовняна аплікація» Дані Айвс	57
Додаток Б Ескіз декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...».....	58

Додаток В Світлина готової декоративної композиції.....	59
Додаток Г Постер	60

ВСТУП

Декоративне мистецтво має велику історію. З часів періоду первісно-общинного ладу, кам'яної епохи, Київської Русі та до сьогодні. Люди створювали предмети побуту, перші прикраси. Через певний час розвинулись такі види декоративно-прикладного мистецтва як: лозоплетіння, різьба по дереву, вишивка та інші. Цінність шанована та відома не тільки в Україні, а також по всьому світі.

На сьогоднішній день декоративно-прикладне мистецтво залишається таким же актуальним. Використовують як традиційні техніки так і створюють щось нове. Майстри створюють речі зберігаючи традиції, символіку нашої культури. Через символіку передається світогляд народу. Свято Великодня є одним з важливих християнських свят, так як це свято тісно пов'язане з культурною спадщиною українського народу та духовними традиціями. Символіка цього свята – це радість, відродження, оновлення, що слугує джерелом натхнення спонукаючи створювати емоційно наповнених та змістових композицій.

Техніка фелтинг є одним з видів декоративно-прикладного мистецтва. Ця техніка поєднує в собі давні традиції та сучасне декоративне оформлення. Теплий матеріал та фактурність передають настрій. У цій техніці з давнього часу та до сьогодні виготовляють одяг, прикраси, іграшки, картини. Вироби, що виготовлені у даній техніці, є досить теплими та мають естетичний вигляд. На наш погляд, ідея створити композицію у сучасній варіації техніки фелтинг, яка відтворюватиме великодні традиції нашого народу, є надзвичайно актуальною. Адже у такий спосіб можна популяризувати нашу культуру та передати атмосферу цього світлого свята.

Отже, темою кваліфікаційної роботи є: Декоративна композиція «Великодні радість землю обійма...» у техніці фелтинг.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є фелтинг як вид декоративно-прикладного мистецтва.

Предметом кваліфікаційної роботи є художньо-композиційні та технолого-матеріалознавчі особливості виконання декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні художньо-композиційних і технолого-матеріалознавчих особливостей декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг, виготовленні її відповідно до схарактеризованої технологічної послідовності та презентуванні на постері.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити історію розвитку техніки фелтинг;
- схарактеризувати художньо-технологічні особливості виконання творів у техніці фелтинг;
- обґрунтувати ідею та художньо-образний зміст теми декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг;
- підібрати та охарактеризувати матеріали, виконати калькуляцію витрат на виготовлення декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг;
- обґрунтувати технологічну послідовність виконання декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг та виготовити її;
- охарактеризувати композиційні особливості виконаної декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг, дати їй естетичну оцінку та виготовити постер.

Основні положення й результати кваліфікаційної роботи узагальнено та висвітлено в доповідях на конференції: Наукова студентська конференція секції кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва (м. Хмельницький, 2025 р.).

Результати кваліфікаційної роботи представлено в опублікованій праці: «Великодні традиції та їх відображення у творах декоративного мистецтва» [1], яка увійшла до збірника наукових праць «Матеріали наукової студентської конференції секції кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва» Хмельницького національного університету.

1 ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО В ДЕКОРАТИВНОМУ МИСТЕЦТВІ ФЕЛТИНГУ

1.1 Історія розвитку фелтингу

Фелтинг – це вид декоративно-прикладного мистецтва при якому створюються вироби з застосуванням вовни без зшивання чи склеювання. У техніці фелтинг можуть виготовляти біжутерію, об'ємні іграшки, аксесуари, предмети декору, сумки, одяг [2]. Історія виникнення фелтингу починається з давніх років, тоді коли люди почали валяти з знайденої вовни диких тварин (див. рисунок 1.1.1).

Рисунок 1.1.1 – Процес валяння

Є легенда, що на Ноевому ковчезі виготовили перший валяний килим. Поки чекали завершення потопу вівці линяли та топтались по шерсті. Так і з'явився перший валяний килим. Люди побачили що вона зберігає тепло та пропускає повітря та почали виготовляти вироби. Виготовляли: подушки, сидла для коней, килими, покривала. Навіть збирали по 100 кг вовни та

виготовляли юрти. З однієї дикої вівці можна було отримати 5 кг вовни. Було вирішено овець зробити свійською твариною [3].

Військовий одяг монголів складався з шовкової сорочки, важкої шуби, довгого халата який називався дегель. Дегель – халат лучника. Він одягався на запах на праву сторону. На поясі у воїна був ремінь на якому носили зброю, таку як: сокира, шабля або кинджал. Головним убором була повстяна шапка малгай. На ногах носили чоботи які виготовляли із повсті та шкіри (див. рисунок 1.1.2) [4].

Рисунок 1.1.2 – Одяг монгольського воїна, виготовлений з вовни

За твердженнями археологів найперші вироби з вовни з'явилися на Землі близько 8000 років тому. За археологічними знахідками перший валяний килим з'явився в часи скотарів гірських просторів Тибету, степових кочівників Євразії. Найбільш поширеним валяння було у кочових племенах. Люди вирощували овець та використовували вовну для виготовлення виробів з фелтингу. Розвиток фелтингу спостерігався також у Карпатах, Фінляндії, Перу, Норвегії, Азії [5].

Щоб нагодувати вівцю народи повинні були вести кочовий спосіб життя. В похованнях Гірського Алтаю археологи відкопали домашнє начиння, одяг для людей та коней з войлоку V ст. до нашої ери. У Єгипті Китаї та Сирії відкопали такі ж речі.

Через холодний клімат тибетці носять хутряний або вовняний одяг рукави якого довші за руки на десять сантиметрів. Тибетці знімають один з рукавів щоб було зручніше працювати. Чуба – є традиційним тибетським одягом який носять як чоловіки так і жінки. Це довгий халат який має довгі рукави і високий комір, улітку його виготовляють з тоншої тканини, взимку з овечої шкіри. Головні убори тибетці підбивають хутром [6].

В Монголії складовою способу життя було тримати верблюдів та вівць. Завдяки цьому вони отримували вовну з якої можна було виготовити теплі речі. Спосіб життя був кочовий, тому процес фелтингу дозволяв облаштувати житло. З вовни виготовляли: юрти, покривала, одяг, покривали підлогу та утепляли внутрішні стіни. Ковдри які валяли з вовни використовували як підкладку для сідла (див. рисунок 1.1.3) [7].

Рисунок 1.1.3 – Юрта

У Туреччині, Єгипті та Китаї щоб прикрасити текстиль використовували фелтинг голкою. Вовняні складні візерунки виготовлялись у Європі, також виготовлення традиційних мотивів за допомогою голки та вовни відбувалося у Японії. З археологічних знахідок у центральній Азії знайшли фрагменти валяного одягу з візерунками. У техніці фелтингу голкою також виготовляли ковдри, килими. Тибетці представляли свою традиції та майстерність виготовляючи намети, гобелени та текстиль з фарбованої вовни. Тибетці та

монголи використовували техніку фелтинг для виготовлення юрт з декоративними елементами, одяг та килими [8].

Нижче наведено приклади виробів виготовлених у Сюнській, Іранській традиціях. Сюнська традиція (див. рисунок 1.1.4). Тут полотно виготовляли однотонним, вигляд такий ніби виконано прострочкою в одну нитку.

Рисунок 1.1.4 – Сюнський килим

На рисунку 1.1.5 зображено виріб виготовлений в Іранській традиції. В композиції Іранських виробів повинні бути присутні чорний, червоний та білий кольори. Для виготовлення використовували підкладку, на яку викладали різні візерунки використовуючи кольорову вовну. Після чого скручували у рулон та валяли [9].

Рисунок 1.1.5 – Килим виготовлений в Іранській традиції валяння

Під час археологічних розкопок було з'ясовано, що вовна також використовувалась в одязі скіфів. З неї виготовляли одяг, взуття, головні убори, речі для дому. Пізніше багато народів запозичували елементи одягу та навички виготовлення. Жінки носили одяг з вовни. Одяг залежав від соціального положення жінки, представлено на рисунку 1.1.6 [10].

Рисунок 1.1.6 – Одяг знатної скіфської жінки

У XVI ст. з'явилися перші майстерні. Та у XIX ст. були винайдені машини та преси для валяння (див. рисунок 1.1.7). При використанні механічного впливу спеціальних голок для валяння або при стисканні та прокочування вовни відбувалось виготовлення виробів.

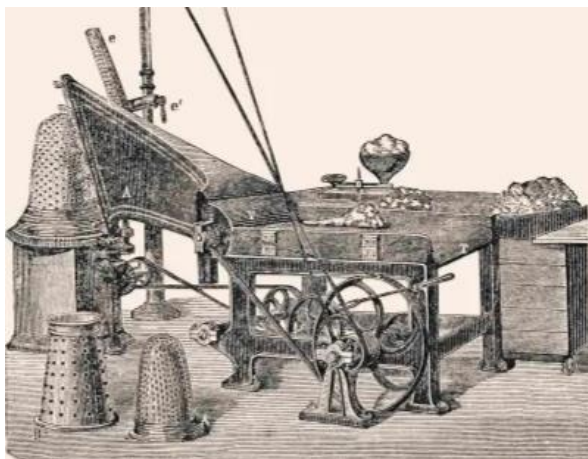

Рисунок 1.1.7 – Прес для виготовлення виробів з вовни

У Західній Європі придумували великі воронки та вали. XX ст. та по сьогодні використовують голкопробивний спосіб валяння [11].

У XX ст. була винайдена техніка валяння голкою, застосовували цю техніку для виготовлення ремісних та художніх цілей. Ремісники за допомогою техніки валяння голкою (фелтинг) створювали фігурки та складні візерунки. Виготовлялись спеціальні голки, що були з спеціальними надсічками. Голки використовували щоб пробивати волокна і утворювати неткані матеріали. Початок зародження цієї техніки було помічено у Європі. Майстри з Німеччини почали популяризувати цю техніку, та виставляти роботи на виставках [12].

Отже, історія виникнення фелтингу почалася ще з давніх років. Люди з різних країн використовували цю техніку для виготовлення різних речей, таких як: ковдри, одягу, килимів, предметів декору. Техніка фелтинг розвивалася, створювались майстерні для роботи з вовною та з часом винаходили спеціальні машини для виготовлення виробів.

1.2 Художньо-технологічні особливості виконання творів традиційною технікою фелтингу

Фелтинг є давнім декоративно-ужитковим мистецтвом. У техніці фелтинг використовують вовну, що має здатність звалюватись. За допомогою цієї техніки можна створити гарні речі, які можна використовувати як естетично так і практично [13]. Для того щоб почати виготовляти виріб у цій техніці, необхідно вибрати техніку фелтингу. У техніці валяння є два основних методи – мокрий та сухий.

При мокрому методі використовують плівку з бульбашками, вовну, мильний розчин. На бульбашкову плівку пошарово накладають вовну. Так як в процесі валяння виріб може зменшитись, розмір для майбутнього виробу

викладають на плівку більших розмірів ніж потрібно, після цього підготовляють мильний розчин. Для підготовки мильного розчину знадобиться рідке мило та вода або натерте тверде мило та вода. Мило додають у воду та збовтують для утворення розчину. За допомогою дозатора наносять мильний розчин на вовну та за допомогою тертя долонею виникає з'єднання вовни між собою. Валяння відбувається спочатку долонями, зверху вниз та зліва на право. Час від часу потрібно перевіряти чи достатньо зволожений матеріал та чи деталі не змістились. Також процес валяння у цьому способі відбувається за допомогою кухонної качалки.

За допомогою качалки виріб виготовляється швидше та зручніше. Під час виготовлення виробу качалкою іноді потрібно перевіряти чи не змістились деталі. Також перевіряють чи звалялась вовна, для цього потрібно перевірити чи скріплена вовна між собою. Якщо вовна розвалюється потрібно продовжити процес валяння до тих пір поки вона не стане щільною. Мокрий спосіб валяння підходить для виготовлення таких виробів як: одяг, сумки, аксесуарів, взуття, полотна, картини (див. рисунок 1.2.1).

Рисунок 1.2.1 – Виготовлення картини у техніці мокрого валяння

При сухому методі використовуються спеціальна голка для валяння. Валяння голкою – це процес у якому багаторазово протикають вовну до стану

звалювання. Для фелтингу використовують спеціальні голки, які відрізняються від швейних голок.

У голці для фелтингу є спеціальні надсічки, вони допомагають скріплювати волокна між собою та фіксувати вовну. Фото видів голок для фелтингу представлено рисунку 1.2.2 [14].

Рисунок 1.2.2 – Голки для фелтингу та ручка-тримач

Існують такі види голок як:

- кручені голки по завершенні роботи допомагають сплутувати волокна;
- тригранні – за допомогою яких виготовляють заготовки основи №36;
- голки-виделки – допомагають працювати з найдрібнішими деталями №40;
- зворотні – допомагають витягати волокна з виробу;
- корончаті, що підходять для роботи з тонкими виробами;
- голка з 4 гранями – використовується для оздоблення виробу №38;
- голка, яка має форму зірки – створює рельєф на виробі №38 [15].

При цьому методі фелтингу використовують голку або набір голок на ручці та щітку або кухонну губку для фелтингу для швидкого процесу виготовлення виробу. На щітку або губку кладуть вовну та голкою для фелтингу багаторазово протикають її, у процесі волокна вовни рвуться та зчіплюються між собою відбувається процес з'єднання волокон вовни та

створюється щільний виріб. Цей метод підходить для створення об'ємних іграшок, аксесуарів (див. рисунок 1.2.3).

Рисунок 1.2.3 – Звалювання об'ємних деталей на губці

За допомогою голки та губки можна виготовити об'ємні іграшки. Щоб виготовити круглу форму, потрібно загортати вовну всередину. Після цього беруть голку та привалюють шерсть з різних боків. Поступово вовна буде стискуватись. Зміна розмірів та видів голок впливають на те, що поверхня виробу стає щільною та гладкою. Також зміна голки допомагає працювати з дрібними деталями (див. рисунок 1.2.4).

Рисунок 1.2.4 – Фото виготовлення об'ємної іграшки з вовни

Однією з технік валяння є вовняна акварель. У цій техніці виготовляють картини, які можна у будь який момент переробити якщо не вдало вийшло.

Щоб виготовити картину знадобиться ескіз картини яку потрібно виготовити, фанерний лист у якості основи, флізелін розміром основи, клей текстильний, вовна для фелтингу різних кольорів та скло.

На фанерний лист приклеюють флізелін, після цього накладають перший шар потрібної вовни так щоб не було просвітів. Техніка схожа на метод мокрого фелтингу але без використання мильного розчину. За допомогою ножиць можна підрізати вовну для потрібної форми на картині. Після того як картину завершено, притискають склом і перевіряють на наявність просвітів. Якщо просвіти виявлено, то в місцях просвітів додають вовни. Але якщо картина немає просвітів, тоді її можна завершувати.

Спочатку підрізають полотно та вовну, яка виходить за межі скла. Після цього картину вставляють у рамку та закріплюють затискачами [16]. Фото процесу виготовлення картини у цій техніці представлено нижче (див. рисунки 1.2.5-1.2.6).

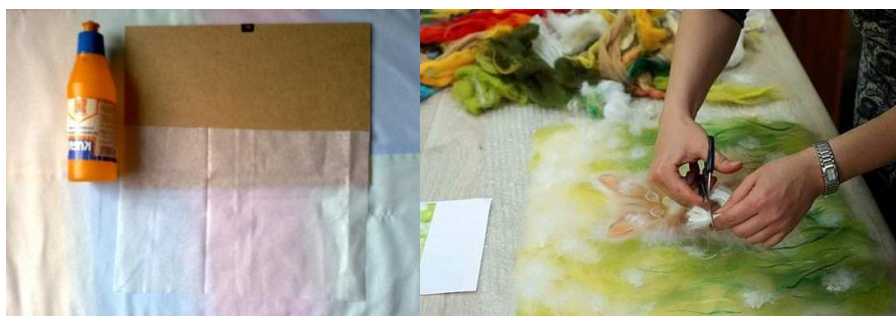

Рисунок 1.2.5 – Виготовлення картини у техніці вовняна акварель

Рисунок 1.2.6 – Вигляд готової картини в рамці

У техніці аплікації вовною за допомогою голки для фелтингу на основі з фетру чи канві також виготовляють панно, картини та броші. Вовну фіксують на тканині шляхом багаторазового проколювання голкою поверхні. Губку з поролону підкладають з виворітного боку полотна чи іншої основи задля того, щоб зафіксувати волокна вовни голкою не ламаючи її. Фото творів у даній техніці представлено нижче (див. рисунок 1.2.7).

Рисунок 1.2.7 – Фото панно у техніці аплікації вовною

На сьогодні однією з найуспішніших майстринь Закарпаття є Наталка Полив'яна. Вона виготовляє взуття з вовни, а також жіночі сумки та аксесуари. Її взуття придбали близько сотні покупців в молодому ужгородського бренді «CozyPoly». В Україні мало майстрів які займаються фелтингом. Бренд «CozyPoly» купують та носять багато країн у Європі (див. рисунок 1.2.8) [17].

Рисунок 1.2.8 – Взуття виготовлене майстринею

Майстриня з Кам'янця Лариса Клепас виготовляє картини у техніці фелтинг. Спочатку методами мокрого валяння або сухого фелтингу з використанням голок вона створювала іграшки, прикраси, аксесуари. Пізніше почала виготовляти одяг: невеликі вироби, шапочки, рукавички (див. рисунки 1.2.9-1.2.10) [18].

Рисунок 1.2.9 – Фото Лариси Клепас та її роботи

Рисунок 1.2.10 – Аксесуари виготовлені з вовни мисткинею

Одяг майстриня виготовляє з вовни поєднуючи фелтинг з техніками вишивки, джинсом, шовком, гудзиками та намистом.

Відомою мисткинею, що створює композиції у техніці аплікації вовною є Дані Айвс що живе у Арканзасі. Дані Айвс є письменницею, художником та найвідомішою майстринею яка малює вовною (див. рисунок 1.2.11).

Рисунок 1.2.11 – Дані Айвс

Художниця має досвід з біології та охорони природи, за допомогою вовни у її роботах можна побачити фізичні та емоційні відносини між природнім світом та людьми. Спостерігаючи за природою майстриня відображає це за допомогою натуральних волокон вовни.

У її роботах підкреслюється розвиток у природі, її краса. Вона виготовляє прекрасні портрети з вовни для приватних галерей та виставок. Також Дані Айвс викладає майстер-класи та онлайн курси з цієї техніки по

всьому світу роблячи це доступним для всіх. Одну з її робіт представлено на (див. рисунок 1.2.12.).

Рисунок 1.2.12 – Колекція «Жіноча природа».

Робота «Вони несуть історії».

У Дані Айвс є багато колекцій, такі як: «Жіноча природа», «Легкий як пір'їнка», «Птахи у аурі», «Збірка віршів про ліс», «Бульбашки», «Дослідження крил метелика» та портрети тварин (див. додаток А, рисунки А.1 – А.3). Також майстриня розробила книгу по техніці фелтинг голкою що має назву «Картини вовною». У книзі Дані Айвс описала свою авторську техніку, охарактеризувала матеріали та інструменти, продемонструвала поетапно технологію виготовлення картин [19].

Представницею такої живописної техніки фелтинг голкою є й Гіларі Доу. Майстриня Гіларі Доу виготовляє речі у техніках сухого та мокрого фелтингу. Проводячи майстер-класи вона навчає всіх охочих мистецтву фелтингу (див. рисунки 1.2.13-1.2.14) [20].

Рисунок 1.2.13 – Майстриня Гіларі Доу

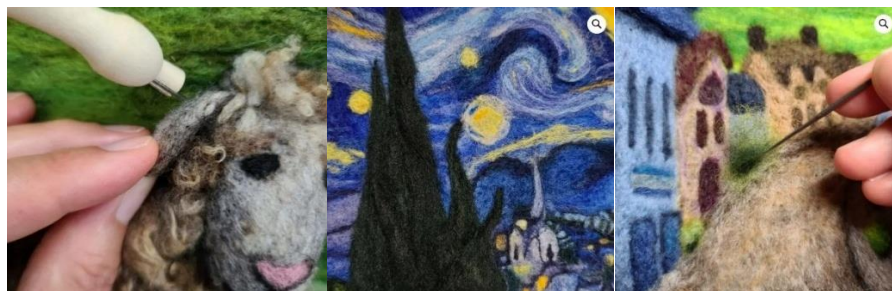

Рисунок 1.2.14 – Процес валяння голкою від майстрині Гіларі Доу

Отже, зважаючи на вище сказане, можна зробити висновки, що фелтинг є доволі поширеною та популярною технікою. У цій техніці працюють українські митці, а також представники країн Європи. Найбільш поширеними видами фелтингу є мокра та суха техніки. Проте використовуючи їх поєднання та модифікуючи технології митці створюють найрізноманітніші вироби, які зачаровують своєю красою та оригінальністю.

2 ХУДОЖНЬО-КОМПОЗИЦІЙНІ ТА ТЕХНОЛОГО-МАТЕРІАЛОЗНАВЧІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ДЕКОРАТИВНОЇ КОМПОЗИЦІЇ «ВЕЛИКОДНЯ РАДІСТЬ ЗЕМЛЮ ОБІЙМА...» У ТЕХНІЦІ ФЕЛТИНГ

2.1 Ідея та художньо-образне обґрунтування теми декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг

Український народ має багатовікову історію та чимало традицій, звичаїв і вірувань. Щорічно українці відзначають весняні свята в Україні, що відображає наші культурні цінності та менталітет. Весняний цикл є своєрідним відображенням того, що наш народ готовий до змін та йти в ногу з часом, готовий до появи нового, але відноситься до цього з обережністю. Часто під час святкування народних свят весняного циклу, можна спостерігати переплетіння християнських та язичницьких обрядів і звичаїв.

Нерідко свята було приурочено до аграрного календаря та землеробства. Це можна пояснити тим, що для наших предків гарний врожай був дуже важливим аспектом комфортного життя. Тому на цю тему можна знайти безліч традицій, прикмет та звичаїв і свята навесні не є виключенням.

До весняного циклу входять наступні 12 свят: Явдохи (Євдокії); 40 святих мучеників Севастійських; Хрестя (Хрестопоклінний тиждень); Теплою Олексі; Вербний тиждень; Благовіщення; Великдень; Поливаний понеділок; Поминальний тиждень; Вознесіння; Весняного Миколи; Трійця (Зелені свята). Кожне свято навесні мало свій сакральний зміст для наших пращурів та було сповнене віри в щасливе майбутнє [21].

Вербна неділя (церковна назва – Вхід Господній у Єрусалим) – велике православне свято. За євангелістськими описами, цього дня Ісус Христос увійшов до Єрусалима. Він в'їжджав до міста верхи на віслику, а люди, вітаючи його, як царя, устеляли йому шлях пальмовими гілками. Там, де не

ростуть пальми, це свято пов'язали з іншими рослинами – або просто з цвітінням. В Італії, наприклад, пальмові гілки замінюються оливковими, що символізують мир. У деяких регіонах Хорватії використовують кизил, а в Чехії – горішник. Проте найпоширенішим деревом, яке заміняє пальму на слов'янських територіях стала верба, звідки й головна назва цього свята – Вербна неділя.

В окремих регіонах України цей день зветься Вербницею, Квітною, Цвітною, Шутковою та Бечковою неділею. У цей день здавна було поширене ритуальне биття гілками. Люди, повертаючись з ранкової служби в церкві, несли з собою вербу й били нею тих, хто лишився вдома. При цьому примовляли:

Не я б'ю, верба б'є,
За тиждень Великдень;
Будь великий, як верба,
А здоровий, як вода,
А багатий, як земля.

Вважалося, що ритуальне побиття допомагає лишатися активними, тобто живими й здоровими [22].

Через тиждень після Вербної неділі святкують одне з найважливіших весняних свят для українського народу – Великдень. Це день, що символізує воскресіння Ісуса Христа. Традиції святкування Великодня можна побачити скрізь на території сучасної України. Приготування до цього свята починалося заздалегідь, ще під час Страсного тижня. Зазвичай наші предки білили хатини, закупували м'ясо, пекли паски та розфарбовували яйця. Створення писанок бере свій початок у Римській імперії. Коли Марія Магдалина повідала імператору Тиберію звістку про Воскресіння Христа, він зажадав, щоб куряче яйце на його столі почервоніло, як знак правдивості жінки. І це миттєво сталося. Відтоді в Україні та ряді інших держав існує традиція розмальовувати

яйця та дарувати їх рідним та близьким. Пекти паски слід було у чистий четвер, за три дні до самого свята. Великдень є найбільш значущим днем весняного циклу свят в Україні [23].

Українська писанка – символ життя, весни та добра. Це справжній оберіг із тисячолітньою історією. Кожен символ і колір має значення: сонце – це тепло й сила, хвиля – безкінечність життя, а червоний колір – любов і радість. Писанка – це послання, зашифроване у візерунках, яке передавали з покоління в покоління (див. рисунок 2.1.1).

Рисунок 2.1.1 – Писанки Зої Сташук. Колекція Музею Івана Гончара.

Фото: Ольга Ромаш

Традиція писанкарства в Україні настільки глибока, що вважається сакральною. Розписують їх впродовж великоднього посту. Останній день, коли дозволяється писати – це Чистий четвер. Перед тим як писати писанку треба постити, молитися, ні з ким не сваритися того дня, коли беретеся до справи. Жінки розписували яйця в тиші, з молитвою, вкладаючи в кожен лінійку побажання миру, здоров'я й достатку. Символічних візерунків для писанок в Україні існує безліч, етнографи нарахували понад сто. Так, наприклад, дубове листя зеленого кольору означало чоловічу силу, рожа – красу. Ще один популярний малюнок – «грабельки», який символізує побажання тримати господарство в порядку [24]. Великодні символи часто використовуються майстрами у композиції творів образотворчого а також декоративного

мистецтва. Так у картинах Олега Шупляка можна зустріти такий мотив, як писанка (див. рисунок 2.1.2).

Рисунок 2.1.2 – Неначе писанка, село. Автор: Олег Шупляк

У якості композиційного центру яйце (зокрема писанку) можна зустріти й у роботах мисткині Ольги Пілюгіної – авторки гобеленів, витинанок та інших творів мистецтва, в яких прослідковуються українські традиції [25].

У своїх творах молода мисткиня поєднує традиції решетилівських килимів із сучасним власним баченням композиції, форм та кольорового рішення (див. рисунок 2.1.3) [25].

Рисунок 2.1.3 – Гобелени «Писанка» та «Веснянка».

Автор: Ольга Пілюгіна

Мотиви писанкарства у вигляді символів та кольорів можна побачити й у килимарстві. Один з яскравих прикладів можна побачити на рисунку 2.1.4, на якому представлено килим, виготовлений графіком, живописцем, майстром художнього текстилю Іваном Гуликом.

Рисунок 2.1.4 – Килим «Писанка». Автор: Іван Гулик

В композиції вишивок сучасних сорочок також можна побачити писанку (див. рисунок 2.1.5).

Рисунок 2.1.5 – «Писанка». Сучасна вишита жіноча сорочка

Такі Великодні символи як писанка та паска активно використовують у авторському декоративному розписі на склі Наталія Юсипчук і Роман

Юсипчук. У одній з робіт можна побачити й стилізовані гілочки верби (див. рисунок 2.1.6).

Рисунок 2.1.6 – Великодні мотиви в роботах Наталії Юсипчук і Романа Юсипчук

Саме тому у композиції нашого виробу присутні зображення писанки та верби, як одні з основних атрибутів свят. Центральною фігурою у композиції є образ українки, яка вбрана у національний костюм. На рукавах сорочки та фартусі зображені подільські писанки.

Традиційні писанки Поділля є чорними або коричневими. Чорний та коричневий кольори символізують родючу землю. Інколи писанки бувають з червоною поверхнею. Вони мають великий рослинний та геометричний орнаменти. Найчастіше писанку розкрашують орнаментами хреста, зірки та дерева життя. Є писанки з симетричним поділом на декілька частин. Писанки розділенні навпіл, на три або чотири частини символізують сторони світу.

Під час написання писанок використовуються різноманітні символи, які мають своє значення:

- хрести символізують чотири сторони світу та чотири стихії;
- сонце символізують захист від лихого та від різних хвороб;
- зірки символізують кохання;
- трикутник символізує трійцю;
- дерева символізують здоров'я, молодість та продовження роду;
- півні символізують достаток;

- крапки символізують сльози Божої матері;

Кожний колір в писанці також має глибокий символічний зміст:

- червоний колір (символізує смерть, воскресіння, побажання здоров'я, сили та кохання, любов, радість та захист);
- жовтий колір (символізує сонце, нового життя, багатства, тепла, щедрість, урожай та процвітання);
- блакитний колір (духовність, небо, чистоту душі, воду, чистоту та здоров'я);
- зелений колір (символ весни, оновлення, надія, зростання, гармонія);
- коричневий колір (символізує землю, стабільність, силу роду, постійність, єдність з природою);
- білий колір (символ чистоти, святості, невинності, початок нового циклу, віри й світла);
- чорний колір (символ землі та родючості);

Чорний у поєднанні з червоним в орнаментиці подільської писанки символізує пам'ять про предків і захист родини (див. рисунок 2.1.7) [26].

Рисунок 2.1.7 – Писанка з зображенням хреста

В декоративній композиції жіноча фігура зображена у бранні, кольорова гама якого та окремі елементи виконано на основі аналізу комплексу вбрання

жінок Поділля. Нижнім одягом є довга сорочка, зверху одягнено спідницю та фартух. По фартуху звисає пояс, яким підперезано вбрання.

Адже жіночим костюмом були довгі довільні сорочки з яскраво вираженим орнаментом. Їх носили з запуском над поясом [27]. На середині рукавів та іноді трохи вище розташовувався орнамент. Розміщення орнаменту на середині рукава для наших предків означало силу.

Рукава повинні були бути розширені. На спині сорочки також був орнамент. Він міг знаходитися або на спині або на грудях. По низу сорочки була вишивка. Нижньою спідницею на Поділля була чорна горботка, яка прикрашена широким ременем з орнаментом. Горботка іншими словами називалась обгорткою, опинка, фота. Це жіночий поясний одяг. Його носили обгортаючи навколо тіла по верху сорочки. Виготовляли його з вовни овець. Знизу горботка була прикрашена тканию червоною смугою [28].

Поясне вбрання внизу прикрашали смугою чорного бавовняного оксамиту. Коротка свита з смугастої біло-синьої та біло-чорної тканини була верхнім одягом. На голові жінки носили хустки, очіпки, уквітчаного каптура прикрашеного штучними квітами. На голову повнолітні дівчата одягали вінок. Дівчина яка була збезчещена не мала права його одягати. Прикрасами на шию було намисто .

На одязі вишивали щільні узорі різними поверхневими стібками. Взуттям були черевички або чоботи червоного, чорного, зеленого або жовтого кольору (див. рисунок 2.1.8) [29].

Рисунок 2.1.8 – Одяг жінок Поділля

На обличчі дівчини зображено хрест. Символ хреста використовують при виготовленні ляльки мотанки. Наші предки вірили що якщо зобразити очі на обличчі то може відкритись портал в потойбіччя та прийде злий дух який може вселитися в того хто створив цю ляльку. Тому замість рис обличчя робили хрест.

У давніх традиціях вважалось що зображення хреста на обличчі є символом передачі сили сонця (див. рисунок 2.1.9) [30].

Рисунок 2.1.9 – Зображення хреста на обличчі мотанки

Зверху над головою дівчини зображено сонце. Символ сонця можна побачити в писанкарстві на писанках, елементом на вишивці. Орнамент сонця є символом рівноваги, життя, енергії. З давніх часів люди зображували символ сонця на предметах домашнього вжитку (див. рисунок 2.1.10) [31].

Рисунок 2.1.10 – Зображення символу сонця на писанках та вишивці

На руці у дівчини сидить птах. Символ птаха можна зустріти у писанкарстві, деколи зустрічається у вишивці. Вони відображають українські культурні цінності, вірування. Птах як символ природи, плодючості, захисту. Птахи яких зображують несуть мають свою символіку та своє значення. Кожен колір птаха ніс за собою свою символіку. Їх зображували різними кольорами:

- чорний колір (символ родючості та землі);
- зелений колір (символ розвитку та життя);
- синій колір (символ води та неба);
- червоний колір (символізує захист та любов) [32];

Кожен вид птаха має своє значення. У даній композиції зображено солов'я. Соловей символізує весну, волю (див. рисунок 2.1.11) [33].

Рисунок 2.1.11 – Зображення птахів у вишивці

На землі з лівої та правої сторін сукні зображено рушники. Кожен рушник мав своє призначення в залежності від подій. На весілля, хрестини, Великдень рушник був вишитий унікальним орнаментом [34]. Орнамент рушника геометричний.

Кожен орнамент має свою символіку. Наприклад, ромб вважається одним з найдавніших орнаментів у народній вишивці. Часто орнамент ромба можна побачити з крапкою у середині. Цей символ використовувався на

сорочках, вишивався на рушнику. Елемент ромба є символом засіяного поля (див. рисунок 2.1.12) [35].

Рисунок 2.1.12 – Геометричний орнамент, що взято за основу композиції орнаменту рушників

Отже, у розділі було обґрунтовано ідею художнього твору «Великодня радість землю обійма...». Описано українські весняні свята, звичаї та традиції пов'язані з ними. Наведено приклади використання митцями символіки великодніх свят у композиції виробів декоративно-прикладного мистецтва. Охарактеризоване традиційне подільське жіноче брання, елементи композиції якого перенесено у композицію твору, а також охарактеризовано інші символи, які використовувались у декоративній композиції «Великодня радість землю обійма...» з метою передати колорит та емоційний фон великодніх свят.

2.2 Характеристика матеріалів, інструментів та калькуляція витрат щодо виконаної декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг

Щоб виріб виглядав якісно та естетично потрібно його виготовляти з якісних матеріалів. Тому перед виконанням виготовлення виробу важливо підібрати якісні матеріали та інструменти.

Основним матеріалом для виготовлення декоративної композиції у техніці фелтинг є вовна для валяння. Для валяння використовують кардочесну фарбовану і не фарбовану овечу вовну. Обробляють вовну за допомогою мила або миючих засобів, потім висушують, фарбують та використовують для виготовлення виробів. Також для виготовлення виробів у цій техніці часто використовують мериносову вовну, що сформована у гребінну стрічку. Її перевага полягає у тому, що створювати елементи зображення можна з пасм різної довжини. Фон, окремі елементи зображення, що потребують «розмивки» тону та кольору зображують з використанням кардо чесної вовни. Для виготовлення декоративної композиції використовують різну вовну обидвох видів, враховуючи її «зображувальні» можливості (див. рисунок 2.2.1) [36].

Рисунок 2.2.1 – Кардочесана та стрічкова вовна

Зважаючи на особливості техніки аплікації з вовни, у якості основи для декоративної композиції можуть слугувати фетр, канва для вишивання. Канва – це лляна, бавовняна або змішана за складом тканина полотняного переплетення. Це переплетення створює квадрати які є дрібними та їх легко побачити. Тканина підходить для вишивання рушників, серветок тощо [37].

У якості основи для вовняної аплікації її обирають з урахуванням того, що в процесі виконання роботи і багаторазового проколювання полотна

голкою для валяння не відбуватиметься її прорубування. Полотняне переплетення та її не висока щільність сприятимуть цьому (див. рисунок 2.2.2).

Рисунок 2.2.2– Канва для вишивки

Як і вишивка, робота у техніці вовняної аплікації потребує натягування та фіксації в п'яльцях. Зважаючи на розмір композиції, у якості п'ялець було використано підрамник з деревини – каркасну опору, на яку майстри кріплять полотно. Він є різних розмірів від маленьких до великих (див. рисунок 2.2.3) [38].

Рисунок 2.2.3 – Підрамники різних розмірів

Як було сказано вище, основним інструментом для виготовлення виробів у техніці сухого фелтингу є голка. Вони використовуються для звалювання вовни у полотно та виготовлення плоских виробів. Такі голки бувають різних видів та обираються в залежності від того, який етап обробки виробу та якого ефекту необхідно досягнути. Так голка для зворотного валяння використовується для імітації на поверхні шерсті, якщо виготовляють іграшку (див. рисунок 2.2.4) [39]. В роботі використовувались голки №40.

Рисунок 2.2.4 – Голка для фелтингу

Тримач голок для фелтингу – це інструмент який виготовлений з пластику. Цей інструмент використовують у випадку роботи з великими площинами, адже у ньому можна зафіксувати сім голок (див. рисунок 2.2.5).

Рисунок 2.2.5 – Тримач голок для фелтингу

Губка для миття посуду – виготовляється з синтетичного поролону та жорсткої смужки яка приклеєна до нього. Вона використовується для під час

валяння виробу задля полегшення процесу звалювання, а також запобігає поломці голки (див. рисунок 2.2.6) [40].

Рисунок 2.2.6 – Губка

Ножиці – це інструмент який складається з двох лез. Їх застосовують для розкроювання канви, підрізання та формування волокон вовни (див. рисунок 2.2.7) [41].

Рисунок 2.2.7 – Ножиці

Для фіксації полотна на підрамнику знадобиться будівельний степлер. З його допомогою відбувається фіксація полотна металевими скобами до деревини підрамника (див. рисунок 2.2.8) [42].

Рисунок 2.2.8 – Будівельний степлер

Для оформлення роботи використовується рама з деревини (див. рисунок 2.2.9) [43].

Рисунок 2.2.9 – Рама з деревини

Складання калькуляції витрат – це процес визначення кількості та вартості матеріалів, що були використані для виготовлення виробів. У нашому випадку йдеться про розрахунок вартості матеріалів, необхідних для створення декоративної композиції у техніці фелтинг. Калькуляція витрат подано у таблиці 2.2.1.

Таблиця 2.2.1 – Калькуляція витрат щодо декоративної композиції у техніці фелтинг

Назва матеріалу	Ціна за одиницю (грн)	Витрата матеріалів	Усього
1	2	3	4
Дерев'яний підрамник	280,00	1 шт.	280,00
Канва	120	65x90 см.	120,00
Голки для фелтингу	25,00	1 шт.	25,00.
Губки для миття посуду	6,6	12 шт.	79,2
Вовна біла	55,00	25 грам	55,00
Вовна чорна	55,00	7 грам	7

Кінець таблиці 2.2.1

Вовна кремово-рожева	55,00	5 грам	5
Вовна коричнева	55,00	15 грам	15
Вовна темно - коричнева	55,00	4 грам	4
Вовна помаранчева	55,00	15 грам	15
Вовна СВІТЛО – червона	55,00	10 грам	10
Вовна темно -червона	55,00	20 грам	20
Вовна бордова	50,00	20 грам	20
Вовна темно – зелена	55,00	5 грам	5
Вовна оливкова	50,00	5 грам	5
Вовна жовта	55,00	7 грам	7
Вовна світло- жовта	50,00	15 грам	15
Вовна темно - синя	50,00	5 грам	5
Дерев'яна рама	260,00	1 шт	260,00
Разом:			932,2

Отже, у розділі було охарактеризовано матеріали та інструменти які використовуватимуться для виготовлення декоративної композиції у техніці фелтинг. Також було проведено калькуляцію витрат, в ході якої з'ясовано, що вартість матеріалів витрачених на виготовлення декоративної композиції у техніці фелтинг становить 932,2 грн.

2.3 Технологічна послідовність виготовлення декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг

Процес створення художнього твору є складним та багатоетапним. Правильна організація технологічного процесу гарантує естетичність та довговічність готового твору. Послідовність виконання роботи у техніці

«фелтинг» залежить від обраної техніки. Для створення декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» було обрано такий вид фелтингу, як аплікація вовною.

Першим етапом потрібно перенести ескіз майбутньої композиції на канву та рівномірно натягнути її на підрамник закріпивши кнопками. Далі, підставивши губку з виворітної сторони канви, починаємо на лицьову сторону канви накладати пасма вовни потрібних кольорів змішуючи відтінки при необхідності. Фіксуємо вовну на поверхні канви за допомогою голки для фелтингу шляхом багаторазового її проколювання.

Щоб зафіксувати вовну на місця де канва закріплена на підрамник, потрібно зняти кнопки, підкласти кухонну губку на підрамник та зафіксувати на ті місця. Після того як процес фелтингу закінчився, натягуємо роботу на підрамник за допомогою будівельного стиплера та металевих скоб. На завершальному етапі вставляємо роботу у раму.

Більш детально етапи виконання декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг та її характеристика подані у таблиці 2.3.1.

Таблиця 2.3.1 – Технологічна послідовність виготовлення декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг

№ з/п	Етап виконання роботи	Технологічна послідовність	Ескіз етапу обробки
1	2	3	4
1	Підбір формату твору для виконання	Вибрати розмір майбутнього твору (650x900мм).	
2	Створення ескізу	Намалювати ескіз на форматі розміром (650x900мм).	

Продовження таблиці 2.3.1

1	2	3	4
3	Підбір підрамника для виконання роботи	Підрамник вибираємо формату (650х900мм).	
4	Розкроювання канви	Канву розкроюють з урахуванням припусків, що дорівнюють 5 см до розмірів що має . Нитка основи має проходити на більшій стороні відрізка полотна.	
5	Перенесення ескізу на канву	За допомогою простого олівця	
6	Фіксація канви на підрамнику	Канва натягується на підрамник слідкуючи за тим щоб не було перекосів тканини та фіксують за допомогою ґвіздочка	
7	Промальовування тіла вовною	Використовуючи вовну тілесного коричневого та білого кольорів(кардочесна). Фіксуємо на полотні за допомогою голки шляхом багаторазового проколювання.	

Продовження таблиці 2.3.1

1	2	3	4
8	Перевірка звляності фіксації вовни на полотні	Якщо волокна вовни виступають над поверхнею полотна та є рухомими продовжуємо процес фіксації. До тих пір поки вовна не буде однорідною з полотном.	
9	Промальовування писанки на фартусі	Використовуючи вовну чорного та червоного кольорів(кардочесна). Фіксуємо на полотні за допомогою голки шляхом багаторазового проколювання. Волокна вкладаються за формою яйця.	
10	Промальовування писанки на рукавів	Використовуючи вовну чорного та червоного кольорів(кардочесна). Фіксуємо на полотні за допомогою голки шляхом багаторазового проколювання. Волокна вкладаються за формою яйця.	
11	Промальовування сорочки	За технологією описано вище за використання білої та бежевої вовни. Створюємо форму враховуючи освітлення.	

Продовження таблиці 2.3.1

1	2	3	4
12	Перевірка зваляності фіксації вовни на полотні	Якщо волокна вовни виступають над поверхнею полотна та є рухомими продовжуємо процес фіксації. До тих пір поки вовна не буде однорідною з полотном.	
13	Промальовування поясу	Використовуючи вовну: бордового, червоного та білих кольорів.	
14	Промальовування орнаменту на рушниках	Використовуючи вовну: білого, помаранчевого та чорного кольорів.	
15	Промальовування спідниці	Використовуючи вовну синього, темно зеленого, коричневого, оливкового кольорів.	

Продовження таблиці 2.3.1

1	2	3	4
16	Промальовування орнаменту на фартусі	Використовуючи вовну помаранчевого та червоного кольорів.	
17	Промальовування намиста	Використовуючи вовну бордового та червоного кольорів за формою намистин.	
18	Промальовування хреста на обличчі жінки	Використовуючи вовну темно-червоного та бордового кольорів.	
19	Промальовування частини очіпку біля обличчя	Використовуючи вовну оливкового кольору.	
20	Промальовування верхньої частини очіпку	Використовуючи вовну помаранчевого, жовтого, зеленого, темно зеленого, червоного, бордового, синього, блакитного, оливкового та білого кольорів за формою крашанок.	

Продовження таблиці 2.3.1

1	2	3	4
21	Промальовування птаха	Використовуючи вовну червоного та бордового кольорів.	
22	Промальовування гілок верби	Використовуючи вовну чорного, темно-коричневого та білого кольорів.	
23	Промальовування орнаменту під гілками верби	Використовуючи вовну білого та темно-коричневого кольорів.	

Продовження таблиці 2.3.1

1	2	3	4
24	Промальовування сонця	Використовуючи жовтого кольору.	
25	Промальовування світла від сонця	Використовуючи кремового, помаранчевого та світло-жовтого та світлого кольорів.	
26	Промальовування променів сонця	Використовуючи жовтого, помаранчевого, темно-коричневого та білого кольорів.	
27	Промальовування землю	Використовуючи бордового кольору.	

Кінець таблиці 2.3.1

1	2	3	4
28	Промальовування низу сорочки	Використовуючи вовну білого та тілесного кольорів.	
29	Розставляємо акценти на окремих елементах зображення	Використовуючи вовну темно-коричневого кольору.	
30	Натягування роботи на підрамник	Беремо підрамник 65 на 90 см та натягуємо нашу роботу. Закріплюючи її за допомогою будівельного степлера.	
31	Оформлення картини в рамку	Оформляємо картину в рамку.	

Виготовлена декоративна композиція «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг має розміри 90 см х 65 см.

Отже, у процесі створення художнього твору важливо дотримуватись чіткої технологічної послідовності. Кожен етап потребує уваги та майстерності. Дотримання технологічної послідовності дозволяє виконати

якісний виріб. Технологічна послідовність виготовлення художнього твору «Великодня радість землю обійма...» налічує 31 етапи. Виріб виготовлений з дотриманням технологічних умов.

2.4 Композиційна характеристика та естетична оцінка декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг

Композиційна та естетична характеристика художнього твору – це детальний аналіз елементів виробу, їх взаємодія між собою в ході якого при перегляді якого глядач відчуває гармонію, цілісність, гармонійне розподілення елементів, узгодженість кольорів, завершеність.

Цей виріб відноситься до новаторського твору за рахунок використаної техніки аплікація вовною. Внутрішнє наповнення виробу є авторським.

У декоративній композиції «Великодня радість землю обійма...» використані такі засоби виразності як: статика, динаміка, асиметрія, симетрія, метрична та ритмічна повторюваність елементів, контраст, нюанс, подібність, тотожність.

Центральною фігурою нашої декоративної композиції є жінка постать якої сприймається статично. В постаті жінки активним елементом є писанка завдяки тому що вона є контрастною. В основі її будови закладений такий елемент як симетрія. Симетрія прослідковується також в будові писанок на рукавах сорочки(дзеркальна), сонці (осьова). Рушники рух (динаміка) проявляється через радіальний ритм в будові фону композиції від сонця. Ритмічну повторюваність можна прослідкувати у зміні розмірів гілок верби, чергуванні смуг на вбранні. Метрична повторюваність зустрічається в будові орнаментів.

Контраст в композиції передається через розміри її елементів, поєднання темних та світлих кольорів червоного та зеленого.

Нюанс присутній в композиції у вигляді відтінків жовтого, синього, червоного.

Подібність в композиції можна прослідкувати у формах писанок, крашанок, гілочках верби.

Пропорційність у даному виробі виражена в її співвідношенні елементів один до одного і в цілому виробі.

Розміри композиції відповідають масштабу оточення людини.

Картина є завершеною, виглядає цілісно та гармонійно.

В композиції виробу кольори узгоджені.

Колорит декоративної композиції є світлим, що передає відчуття свята.

Композиція оформлена в дерев'яну раму.

Декоративне оздоблення композиції було виготовлено з вовни, має м'яку фактуру. Об'ємність елементів можна помітити в елементах одягу, блузці, фартусі, на руці з пташкою, хресту на обличчі, вінку.

За допомогою поєднання кольорів на фартуху та вінку відчувається об'єм. Ефект об'єму на руці з пташкою відчувається через руку яка ніби виступає уперед.

Текстура якості матеріалу декоративної композиції є зчеплення та переплетення волокон між собою.

Фото готової декоративної композиції наведено у додатку Г, рисунок Г.1.

Отже, декоративна композиція «Великодня радість землю обійма...» відноситься до новаторського твору, має завершений вигляд та виглядає цілісно. Колорит композиції добре підібраний та передає всю атмосферу свята Великодня.

ВИСНОВКИ

Фелтинг набув визнання не тільки в Україні, а також у всьому світі. Дослідивши історію розвитку техніки фелтинг можна зробити висновок що ця техніка широко використовувалась у давнину та активно розвивається на сьогодні. Майстри використовують дві основні техніки: мокрого та сухого валяння. У техніці фелтинг виготовляють як предмети декору так і практичні речі які можна носити.

Під час виконання кваліфікаційної роботи було:

- досліджено історію виникнення та розвитку техніки фелтинг, як виду декоративного мистецтва. Було досліджено що історія виникнення фелтингу почалася ще з давніх років. На початку люди виготовляли одяг, килими та вироби першої необхідності, пізніше техніка валяння розвивалась та були створені спеціальні майстерні та машини для виготовлення виробів з вовни.

- охарактеризовано художньо-технологічні особливості виконання творів у техніці фелтинг. Було наведено техніки фелтингу та особливості виконання творів у наведених техніках. Представлено відомих українських майстрів Наталка Полив'яна та Лариса Клепас що працюють у техніках фелтингу, також представлено відомих іноземних майстрів Дані Айвс, Олена Бондар та Гіларі Доу. які працюють у техніці «Вовняна аплікація».

- обґрунтовано ідею та художньо-образний зміст теми декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг. Для розкриття ідеї твору було вивчено специфіку весняних свят, таких як: Вербна неділя та Великдень. Дослідивши та надихнувшись майстрами що виготовляють свої твори з використанням елементів весняних свят, у композиції твору було зображено образ дівчини яка одягнута у традиційних одяг, тримаючи на долоні птаха. Також у композиції зображені великодні елементи: писанки, вербові гілки, рушник, сонце.

- підбрано та охарактеризовано матеріали та інструменти, виконано калькуляцію витрат. Відповідно до твору були підбрані такі матеріали та інструменти як: вовна, голка для валяння, канва, кухонна губка, ножиці. Після проведення калькуляції витрат було з'ясовано що вартість становить 932,2 грн.

- обґрунтовано технологічну послідовність виконання декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...» у техніці фелтинг. У розділі було детально описано та продемонстровано послідовність виконання декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...». Опис послідовності виготовлення декоративної композиції був поданий у табличній формі.

- Проведено та охарактеризовано композиційні особливості виконаної декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...», та проведено естетичну оцінку виробу. Було проведено композиційну характеристику, використані такі композиційні елементи як: статика, динаміка, асиметричність, метричність, ритмічність, контраст, нюанс, подібність, тотожність. У декоративній композиції узгоджені кольори, доповнює картину дерев'яна рама. На фінальному етапі було виготовлено постер.

Отже, з урахуванням проведеного аналізу зазначимо, що завдання кваліфікаційної роботи реалізовані та мету було досягнуто.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

- 1 Нащубська О. Великодні традиції та їх відображення у творах декоративного мистецтва // Матеріали наукової студентської конференції секції кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва. (м. Хмельницький, 02 травня 2025 р.). – Хмельницький : ХНУ, 2025. – С. 69 – 72.
- 2 Вовна для валяння фелтинг [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/pkbruc>.(дата звернення 09.03.2025).
- 3 Історія техніки валяння. Конструкційні [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.lu/mapert>.(дата звернення 12.02.2025).
- 4 Одяг монгольських воїнів 1200-1300 років [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/zbwukg> .(дата звернення 12.02.2025).
- 5 Історії техніки валяння. Конструкційні [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/qvixhr> .(дата звернення 12.02.2025).
- 6 Традиційний костюм Тибету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/xhwjqj>.(дата звернення 24.05.2025).
- 7 History of Feltmaking [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://feltcrafts.com/history-of-felt-making/>.(дата звернення 03.06.2025).
- 8 Rustic Fiber Academi [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rusticfiberacademy.com/home> .(дата звернення 03.06.2025).
- 9 Технологія виготовлення картини в техніці «Вовняна акварель». Етапи проектування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.cc/lgbqnw>.(дата звернення 15.03.2025).
- 10 Доба скіфів – презентація з історії України [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/dnnilm>.(дата звернення 09.03.2025).
- 11 Статті про фелтинг [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.cc/stekmg/> .(дата звернення 09.03.2025).

- 12 Rustic Fiber Academi [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rusticfiberacademy.com/home> .(дата звернення 03.06.2025).
- 13 Валяння з вовни [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/stxkep>.(дата звернення 15.04.2025).
- 14 Валяння з вовни – знайомимося з технікою роботи з вовною [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/blsmuj> .(дата звернення 09.02.2025).
- 15 Фелтінг і все, що про нього треба знати[Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.lu/uiiegno>.(дата звернення 09.02.2025).
- 16 Технологія виготовлення картин з вовни в техніці багат шарової аплікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/ехеохс>.(дата звернення 09.03.2025).
- 17 Як закарпатські хенд – мейдери підкорюють [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.lu/iqzyqk>.(дата звернення 09.02.2025).
- 18 Майстриня з Кам'янця навчає дорослих та дітей техніки валяння вовною [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surli.cc/ytoqog> .(дата звернення 09.02.2025).
- 19 Dani Ives: Fiber Artist [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.daniives.com>.(дата звернення 31.05.2025).
- 20 Hillary Dows Felting Master Class – Binding Tales [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/bmjpmh> .(дата звернення 31.05.2025).
- 21 Весняні свята України: традиції, обряди та унікальні звичаї [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.lu/gwidjt> .(дата звернення 27.04.2025).
- 22 Чому Вербна неділя в Україні називається вербною, а не пальмовою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/jwnqok>.(дата звернення 27.04.2025).
- 23 Традиції Поділля. Як молодь у давнину фліртувала за допомогою писанок на Великдень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/tqpwuf> .(дата звернення 27.04.2025).

- 24 Пілюгіна Ольга Євгенівна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-879419/>.(дата звернення 27.04.2025).
- 25 Ольга Пілюгіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/mmхgdo>.(дата звернення 27.04.2025).
- 26 Українські писанки : виникнення, види, символіка та мотиви орнаментів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/bpsenn> .(дата звернення 09.02.2025).
- 27 Національний одяг українців: історії, традиції, символіка[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/xqtjrw>.(дата звернення 12.03.2025).
- 28 Обгортка (одяг) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.li/vrjbxh> (одяг).(дата звернення 12.03.2025).
- 29 Стельмашук Г. Г. Українське народне вбрання / Г. Г. Стельмашук – Львів, 2019. – 256 с.(дата звернення 12.03.2025).
- 30 Лялька мотанка – історії та традиції українського оберегу [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/mdabim>.(дата звернення 27.04.2025).
- 31 Солярний знак- знак сонця у слов'янській культурі [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/blogs/soliarnyi-znak-znak-sontsia-u-slovianskii-kulturi-67997.html>. (дата звернення 27.04.2025).
- 32 Що означають птахи на вишиванках [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/osswxk>. (дата звернення 02.06.2025).
- 33 Що означають птахи на вишиванці [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/jqtkrh> . (дата звернення 02.06.2025).
- 34 Символіка подільського рушника [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/nsiwuc> . (дата звернення 03.06.2025).
- 35 Вишитий рушник та його значення [Електронне видання]. – Режим доступу: <https://surl.li/mvkchl>.(дата звернення 06.06.2025).
- 36 Вовна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Вовна>. (дата звернення 04.06.2025).

37 Що таке канва: склад та опис всіх видів з матеріалу з фото [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tkanyny.com.ua/shho-take-kanva-sklad-ta-opys-vsih-vydiv-materialu-z-foto/>. (дата звернення 04.06.2025).

38 Що таке підрамник? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.cc/tjkaoh>. (дата звернення 04.06.2025).

39 Голки для валяння: класифікація, поради щодо вибору. Техніка валяння [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.lt/wpijdp>. (дата звернення 06.06.2025).

40 Губка для посуду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://surl.lu/jgszlb>. (дата звернення 06.06.2025).

41 Ножиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.lu/zmqwve>. (дата звернення 06.06.2025).

42 Будівельний степлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/izumyr>. (дата звернення 06.06.2025).

43 Що таке підрамник? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://surl.li/uhfrdr>. (дата звернення 04.06.2025).

ДОДАТОК А
(довідковий)

ВИРОБИ У ТЕХНІЦІ «ВОВНЯНА АПЛІКАЦІЯ» ДАНІ АЙВС

Рисунок А.1 – «Небесні течії» та «Місячний ритуал»

Рисунок А.2 – «Абстракція крил метелика»

Рисунок А.3 – «Втілення Снігура» та «Прокладаючи шлях»

ДОДАТОК Б
(обов'язковий)

ЕСКІЗ

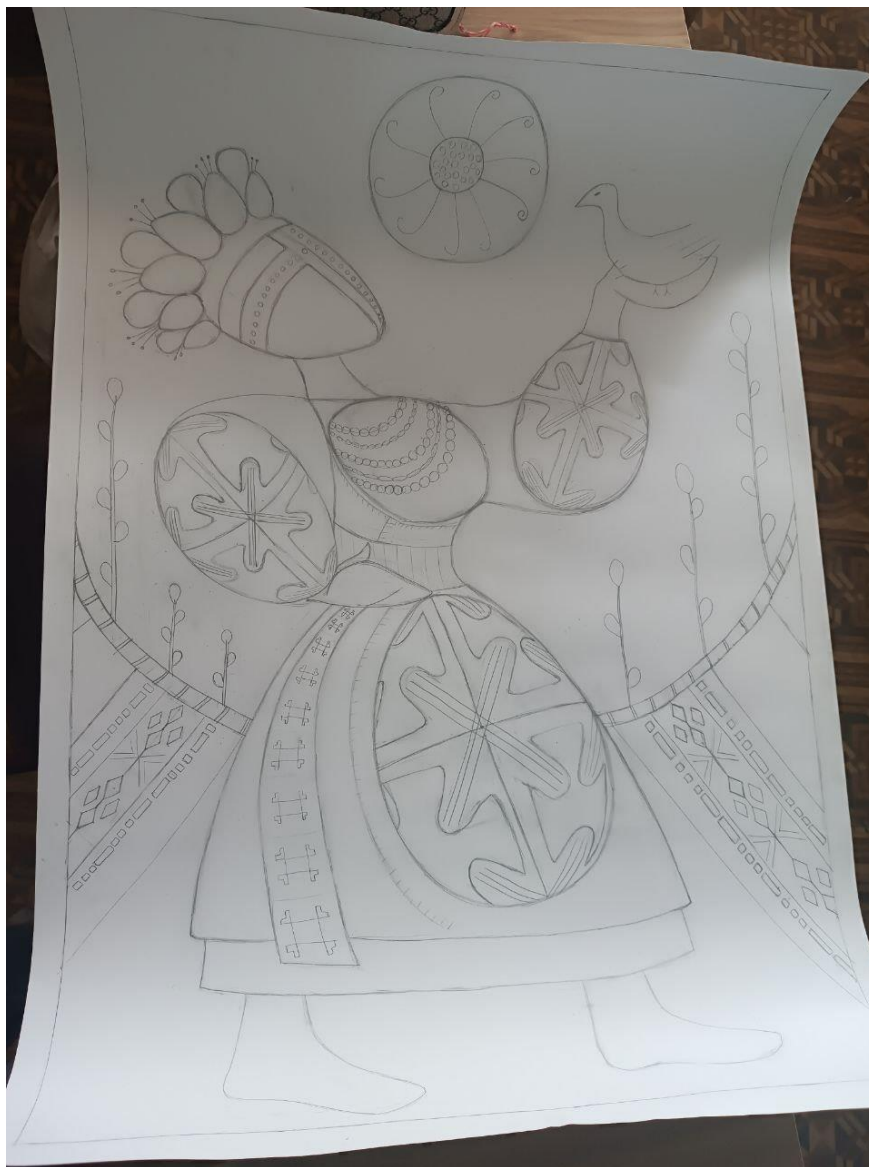

Рисунок Б.1 – Ескіз декоративної композиції «Великодня радість землю обійма...»

ДОДАТОК В
(обов'язковий)

СВІТЛИНА ГОТОВОЇ ДЕКОРАТИВНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

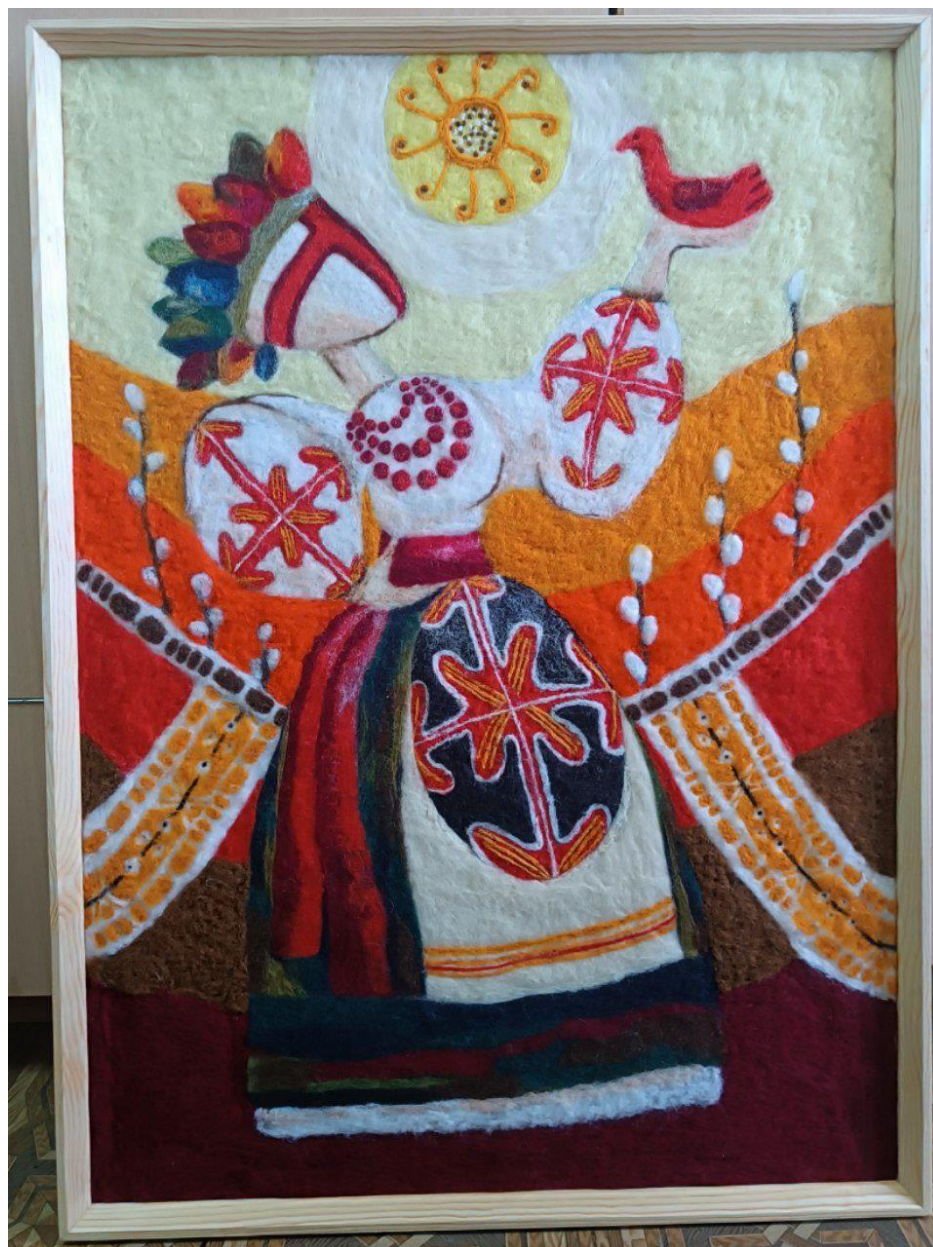

Рисунок В.1 – Декоративна композиція «Великодня радість землю обніма...» у техніці фелтинг

ДОДАТОК Г

(обов'язковий)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАРВСЬКОГО РІВНЯ
декоративна композиція «Великодня радість землю обійма...»

ДЖЕРЕЛА НАТХНЕННЯ

Ненче писанка, село. Автор: Олег Шупляк Великодні мотиви в роботах Наталії Юсипчук та Романа Юсипчук Гобелен «Веснянка» та «Писанка» Ольга Пілюгіна

ПОШУК ТВОРЧОЇ ІДЕЇ

ФОТО ГОТОВОЇ РОБОТИ

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ

ПРОЦЕС ВИКОНАННЯ

ЗДОБУВАЧ:
 ст.гр. ДМ-21-1 Ольга НАЩУБСЬКА
 ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво»

КЕРІВНИК:
 Вікторія ХРЕНОВА
 доцент кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва, канд. пед. наук, доцент

АНОТАЦІЯ:
 Робота виконана з урахуванням художньо-композиційних та матеріалознавчих особливостей виконання текстильних творів у техніці фелтингу голкою. В ідею покладено великодні мотиви.

Рисунок Г.1 – Постер